

TISHA B'AV: AVEILUT v. NECHAMA

(1) תלמוד בבלי מסכת תענית דף כט עמוד א

בשבעה נכנסו נכרים להיכל, ואכלו וקלקלו בו שביעי שמיני, ותשיעי סמוך לחשיכה הציתו בו את האור, והיה דולק והולך כל היום כולו, שנאמר +ירמיהו ו' + אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב. והיינו דאמר רבי יוחנן: אלמלי הייתי באותו הדור - לא קבעתיו אלא בעשירי, מפני שרובו של היכל בו נשרף. ורבנן: אתחלתא דפורענותא עדיפא.

(2) איכה רבה (וילנא) פרשה ד

כתיב (תהלים ע"ט) מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך, לא הוה קרא צריך למימר אלא בכי לאסף נהי לאסף קינה לאסף, ומה אומר מזמור לאסף, אלא משל למלך שעשה בית חופה לבנו וסיידה וכיידה וציירה ויצא בנו לתרבות רעה, מיד עלה המלך לחופה וקרע את הוילאות ושיבר את הקנים ונטל פדגוג שלו איבוב של קנים והיה מזמר, אמרו לו המלך הפך חופתו של בנו ואת יושב ומזמר, אמר להם מזמר אני שהפך חופתו של בנו ולא שפך חמתו על בנו, כך אמרו לאסף הקדוש ברוך הוא החריב היכל ומקדש ואתה יושב ומזמר, אמר להם מזמר אני ששפך הקדוש ברוך הוא חמתו על העצים ועל האבנים ולא שפך חמתו על ישראל, הדא הוא דכתיב ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה.

(3) תוספות מסכת קידושין דף לא עמוד ב

מזמור לאסף קינה לאסף מיבעי ליה ודרש שאמר אסף שירה על שכילה הקדוש ברוך הוא חמתו על העצים ועל האבנים שבביתו ומתוך כך הותיר פליטה מישראל שאלמלא כך לא נשתייר משונאי ישראל שריד ופליט וכן הוא אומר כלה הי את חמתו ויצת אש בציון

(4) שמות פרק לח פסוק כא

אַלְהַ פְּקוּדֵי הַמְּשֻׁכָּן מְשֻׁכָּן הָעֵדֶת אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מִשֶּׁה עֲבֹדַת הַלְוִיִּם בְּיַד אֵיתָמָר בִּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן : שמות רבה (וילנא) פרשת פקודי פרשה נא

ועל מה כל אלו על ידי שנתמשכן על ידו שנאמר אלה פקודי המשכן משכן העדות

(5) שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנב סעיף יב

[יג*] אין אומרים תחנה ערב ת"ב במנחה, משום דאיקרי מועד

(6) שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנט סעיף ד

(טז) ה אין אומרים [ו] תחנון (ולא סליחות) (הגהות אשירי) בת"ב, ואין נופלים על פניהם (יז) <ו> משום דמקרי מועד. הגה: ... וכל הקדישים שאומרים אחר איכה עד שיוצאים למחר מב"ה, אין אומרים תתקבל.

(7) רמב"ם הלכות תעניות פרק ה הלכה יא

ומקצת החכמים נוהגין שלא להניח בו תפילין ג בראש.

8) שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנה סעיף א

(א) נוהגים א שלא להניח [ב] תפילין בתשעה באב שחרית, ולא טלית, אלא לובשים טלית קטן תחת בגדיו (ב) בלא ברכה; (ג) ובמנחה מניחים ציצית (ד) ותפילין, (ה) ומברכים עליהם.

משנה ברורה סימן תקנה ובמנחה - שאז הציתו אש במקדש ותם עונך במה ששפך הקדוש ברוך הוא חמתו בעצים ואבנים [הגר"א] וי"א כדי [ב] להראות נחמה באבלינו בו ביום וכל זה הוא לכו"ע רק לענין תפילין משום שהוא מילתא דתליא במנהגא בעלמא [ג] אבל כל החמשה ענויים אין מבטלין כל היום:

(ה) ומברכין עליהם - ונראה דיזהר שלא לקרא עתה פרשיות ק"ש וכן פרשת קדש דהלא כעת [ד] הוא רק כקורא בתורה ות"ת אסור כל היום:

9) שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנז סעיף א

(א) בתשעה באב אומר * (ב) <א> בבונה ירושלים: [א] נחם ה' אלהינו את אבלי ציון וכו', (ג) ועננו בשומע תפלה; ואם לא אמר לא זה ולא זה, (ד) אין מחזירין אותו. הגה: <ב> והמנהג פשוט שאין אומרים נחם רק בתפלת מנחה של תשעה באב, לפי שאז הציתו במקדש אש ולכן מתפללים אז על הנחמה (רוקח ואבודרהם). מי שאכל בת"ב, א יאמר נחם (ה) בברכת המזון (מהרי"ל).

10) שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנט סעיף ג

ליל תשעה באב ויומו, (י) <ד> יושבים בבית הכנסת (יא) ב [ג] לארץ עד תפלת מנחה (ועכשיו נהגו לישב על ספסליהם (יב) מיד ג אחר [ד] שיצאו מבה"כ שחרית, (יג) ומאריכין עם הקינות עד מעט קודם חצות).

11) שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנח סעיף א

בתשעה באב לעת ערב הציתו אש בהיכל ונשרף עד שקיעת החמה (א) ביום עשירי, ומפני כך <א> מנהג כשר * (ב) [א] שלא לאכול בשר ושלא לשנות יין בליל עשירי ויום עשירי. הגה: ויש מחמירין * (ג) עד [ב] חצות היום ולא יותר

12) תהלים פרק עט

(א) מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך שמו את ירושלים לעיים: (ב) נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחיתו ארץ: (ג) שפכו דמם כמים סביבות ירושלים ואין קובר:

13) תלמוד בבלי מסכת תענית דף ל עמוד ב

כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ושאינו מתאבל על ירושלים - אינו רואה בשמחתה.

14) בראשית פרק לז

(לד) ויקרע יעקב שְׂמֹלְתוֹ וַיִּשָּׂם שֶׁק בְּמִתְּנָיו וַיִּתְאַבֵּל עַל בְּנוֹ יַמִּים רַבִּים: (לה) וַיִּקְמוּ כָּל בְּנָיו וְכָל בְּנֵיתוֹ לְנַחֲמוֹ וַיִּמְאֹן לְהִתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי אֶרֶד אֶל בְּנֵי אָבִי אֲבָל שְׂאֵלָה וַיִּבְדֵּךְ אֹתוֹ אָבִיו

(15) בראשית רבה (וילנא) פרשת וישב פרשה פד סימן כא

הה"ד ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו, וימאן להתנחם, מטרונה שאלה את ר' יוסי אמרה לו כתיב (ד"ה = דברי הימים = א ה) כי יהודה גבר באחיו, וכתיב וינחם יהודה ויעל על גוזזי צאנו, וזה אביהם של כלם וימאן להתנחם, אמר לה מתנחמים על המתים ואין מתנחמים על החיים

(16) ירמיהו פרק לא

(יד) כה אמר יקוק קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו : (טו) כה אמר יקוק מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעלתך נאם יקוק ושבו מארץ אויב: (טז) ויש תקוה לאחרייתך נאם יקוק ושבו בנים לגבולם :